

BALIK ve BALIKÇILIK

Kuruluşu : 1953

İÇİNDEKİLER

Karides Hakkında (Kısım III)	1	Su Ürünlerine Ait 1967 - 1968 Av Yılına Mahsus Ve Devamlı Yasak Ve Tahditler	20
Dünya Denizlerindeki Köpek Balıkları (Kısım II)	9	1966 Yılında İstanbul Balık Hâllerinde Satılmış Olan Su Ürünleri	23
Balıkçılık Ve Su Ürünleri Meslek Okulları Hakkında	14	Dünya Balıkçılık Âlemi	27
Genel Balıkçılık Ekonomimiz Ve Türk Hamsiciliği	17		

CİLT : XV

SAYI : 3

MAYIS 1967

ET ve BALIK KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TARAFINDAN YAYINLANIR

BALIK ve BALIKÇILIK

Sahibi : ET VE BALIK KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu Sayıda yazı işlerini fiilen
idare eden

SUAVİ ATTILÂ

Adres ve Müracaat Yeri

Abone Şartları :

ET VE BALIK KURUMU
İSTANBUL ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ
BEŞİKTAŞ — İSTANBUL
Telefon : 47 39 30

YILLIK 15 LIRA
HARİCE 30 LIRA

İlan Ücretleri Müdürlükle
kararlaştırılır.

Not : Basılmak üzere gönderilen yazılar, Heyetçe incelenir, uygun bulun-
anlar basılır.

CONMUŞ VE TAZE HER TÜRLÜ

BALIK
ET

FRIGORİFİK GEMİ VE MOTORLARLA
MEYVA
SEBZE

Dahili ve harici nakliyatı en emin
ve en ucuz bir şekilde yapılır

E. B. K.
İSTANBUL ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ

EBK 11/1967

Kapak Resmi: Et ve Balık Kurumuna ait «Sazan» av gemisi Trabzon
İmanında.

Baskı Tarihi : 26/5/1967

BALIK ve BALIKÇILIK

Kuruluşu : 1953

ET ve BALIK KURUMU TARAFINDAN HER AY YAYINLANIR

CİLT: XV

SAYI: 3

MAYIS 1967

* KARİDES HAKKINDA * (KISIM II)

M. İlham Artüz
Hidrobiyoloji Araştırma Enstitüsü
Deniz Araştırmaları Kısmı
Şefi

İstihsal Bölgeleri ve Mikdarları

A) Dünya istihsalı:

Tür ayrımı yapılmaksızın karides türlerinin, 5 yıllık dünya istihsal rakkamları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 1. 5 yıllık dünya karides istihsalı (F.A.O dan)

Yıllar :	1961	1962	1963	1964	1965
Mikdar 1000 Ton	476.0	530.0	552.0	565.0	565.0

Bu istihsalin memleketler bakımından dağılışı ise, Tablo 2. de gösterilmiştir. Ancak bu tabloda, 7.000 tondan daha fazla istihsal yapan memleketler gözönüne alınmıştır.

Tablo 2. Bellibaşlı karides istihsal eden ülkeler

Ülkeler	Mikdar 1000 ton
U.S.A.	
Atlantik okyanusunda	101.4
Pasifik okyanusunda	8.2
Toplam	109.6
Hindistan	77.3
Japonya	66.6
Meksika	59.1
Thailand	35.2
Pakistan	27.0
Şili	21.3
Malezya	20.8
Çin (Taiwan)	14.2
İspanya	11.8
İtalya	8.6
Suudi Arabistan	8.1
Venezuela	7.5

Türkiye ise, ortalama 300 ton/yıl istihsal ile bu ülkeleri çok geriden takip etmektedir.

B) Türkiye'de karides istihsalı :

Memleketimizde, yukarıda bahsi geçen türlerin hepsi, karides veya teke adı altında bilindiklerinden ve yalnız karides adı altında balıkhanelerimizde muamele gördüklerinden dolayı, ayrı ayrı istatistikleri mevcut değildir.

Çeşitli kaynaklardan elde edilen bilgilere göre; tür farkı gözetmeksizin, bölgeler bakımından, karides istihsalı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. (1956-1960 yılları arası).

Tablo 2. nin toplam yatay sütunundan görüleceği gibi, karides avcılığı ve satışlarında, 1953 den 1966 ya kadar olan devrede, devamlı bir artış vardır. Bu artış 1953 de 15.3 tondan başlayarak 1966 de 110.5 tona kadar yükselmiştir. Yeni sahaların da işletilmesi ile bu miktarın daha da artması tâbiidir.

Tablo I. Senelere ve bölgelere göre Türkiye'de karides istihsalı ton olarak

Bölgeler	Seneler				
	1956	1957	1958	1959	1960
İstanbul	31.0	15.0	20.7	30.9	55.0

Marmara	23.9	12.0	1.4	3.0	2.0
Karadeniz	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
Ege	12.6	10.0	21.0	7.0	12.0
Akdeniz	56.8	68.5	99.0	95.0	134.0
Toplam	125.3	106.5	143.1	136.9	204.0

Bu tabloda gösterilen miktarlar ancak balıkhanelerde muamele gören karides'lere aittir. Bunların haricinde önemli bir miktar da, muhakkak ki balıkthane kayıtlarından geçmeksizin satışa arz edilmektedir.

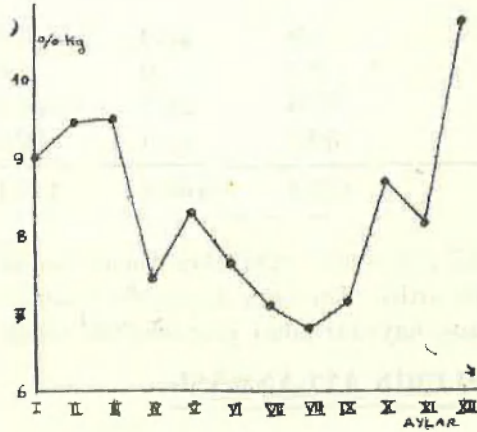
KARİDESLERİN AVLANMASI:

Karides'ler başta TRAWL ağları gelmek üzere, sepet, kepçe, küfe vb. av vasıtaları ile avlanmaktadırlar.

Bilhassa, **Aristeomorpha**, **Aristeus** ve **Parapeneus** gibi derin sularda yaşayan karides türlerinin Trawl ağları ile avlanması zaruridir. Buna mukabil sığ sularda yaşayan **Palaemon** türleri sepet veya küfeler ile avlanmaktadır. Marmara denizi ve Körfezler içersinde ayrıca, 3 millik kara suları dahilinde Trawl avcılığı tamamen yasak olduğundan, serbest saha bu bölgeler dışında kalan yerlerdir. Bu bakımdan en müsait yer ise, Akdeniz ve Ege denizinde 3 milin dışında kalan sahalardır.

Marmara denizinde Çanakkale Boğazı girişini teşkil eden Şarköy Müirefte ve karşıda Karabiga önlerindeki saha karides bakımından çok verimli sahalardan olmakla beraber nisbeten derin sulardaki bu yataklar halen memleketimizde, trawl haricinde kullanılmakta olan av âlet ve metodlarının kifayetsizliği sebebiyle istifade edilmez durumda bulunmaktadır.

Karides'ler ekseriyetle beslenmek ve üremek maksadı ile derin sular dan sahile ve sahilden açık derin sulara muhaceret yapmaktadırlar. Bilhassa kış aylarında bunlar, sıcak ve yüksek tuzlulukta kışlaklarına çekilmektedirler. Ekseriyetle yumurtlama Mayıs, Haziran ve Temmuz'da vukubulur. Sonbahar'da yeni nesil karides'lerin av stoklarına dahil olması ile istihsal de bir hayli artmaktadır. Tablo 2. de karides'lerin (tür ayrımı yapılmaksızın) İstanbul balıkhanesinden geçen miktarları gösterilmektedir. 1953-1966 yılları arasındaki 14 senelik devreye ait bu istatistik malûmata göre, çizilen mevsimlik tezahür grafiği **şekil 1.** de gösterilmektedir. Mevsimlik tezahür üzerinde bilhassa o yumurtlama ve av mevsimindeki su temperaturünün rolü büyüktür. 1°C lik temperatur farkı şimal denizinde av âleti başına 100 Kg./gün fark meydana getirebilmektedir.

Şekil 1. İstanbul Bahkhanesinden geçen karışık karides nev'ilerine ait mevsimlik tezahür grafiği (% olarak)

Bu grafikten de görüldüğü gibi, yaz aylarında karideslerin yumurtlama sahalarına göçmeleri sebebiyle avcılık asgarî devreye girmekte ve Eylül'ü müteakiben sür'atle artarak, istihsal Aralık ayında azamiye ulaşmaktadır. Tabiatıyla, bu istatistik tür'ler için ayrı ayrı tutulacak olursa, türler ve bölgelerin hususiyetlerine göre (bilhassa bölgenin deniz suyu temperaturü ile ilgili olarak) mevsimsel tezahür grafiklerinde bazı farklar görülmesi beklenir.

KARİDES LERİN BESİN DEĞERİ :

Karides'ler yalnızca lezzetli oluşları sebebiyle değil, aynı zamanda besin değerlerinin yüksek oluşu ile de kıymet kazanan bir su ürünüdürler. Karides eti, konserve veya taze olsun %14-16 albumin ihtiva eder. 1 Kg. karides etinin kalorisi 803 Kg./cal.dir. Kurutulmuş karides'in kalori değeri ise 3504 kg./cal.dir. Bundan başka karides etinde bulunan mineral tuzları bilhassa önemlidir. Bunların başında fosfor ve kükürt tuzları gelmektedir. Her ne kadar karides etinden tesbit olunan iyot miktarı balıklardakinden aşağı ise de, diğer gıda maddelerinde bulunan miktarların çok üzerindedir. Tesbit edilmiş iyot miktarı 1 Kg. karides etinde 0.82 mg. kadardır.

Karides'ler işlendikleri (konserve vs. şeklinde) zaman, arta kalan kabuklar, bol miktarda kalsiyumkarbonat, kalsiyumphosphat ve magnezyumkarbonat ihtiva ettikleri cihetle, iyi bir tavuk yemi teşkil ederler.

Ayrıca, işlenmesi ve insan gıdası olarak kullanma imkânı olmayan ufak boydaki karides'ler, kurutulur ve öğütülerek hayvan yemi, akvar-

Tablo

— Y ı l l

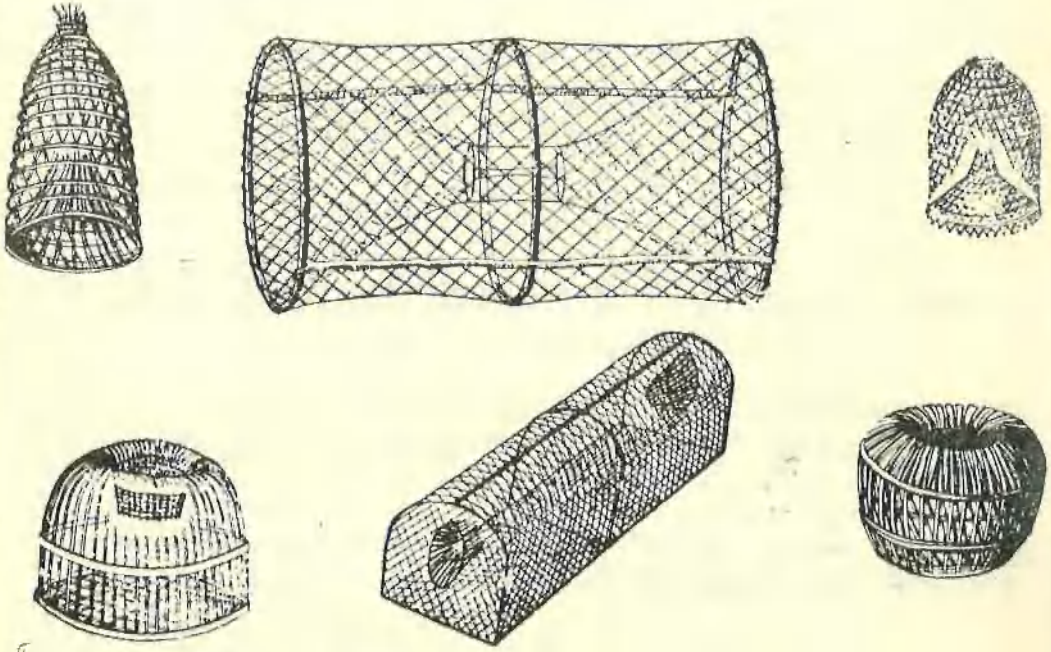
Ayar	1953	1954	1955	1956	1957	1958
Ocak	1403	1237	2971	1621	2515	4049
Şubat	846	1372	2607	505	2247	4882
Mart	772	864	3391	2128	1288	3954
Nisan	430	790	970	1035	1102	1390
Mayıs	330	806	2064	553	719	2645
Haziran	190	1725	2074	928	427	1389
Temmuz	860	509	1542	448	209	353
Ağustos	288	1655	623	433	303	172
Eylül	774	1308	624	290	150	81
Ekim	2097	2186	1211	238	236	213
Kasım	2181	2254	1685	908	1841	440
Aralık	5103	2367	2410	1805	3893	672
Toplam	15324	17073	22172	10977	14930	20740

2.

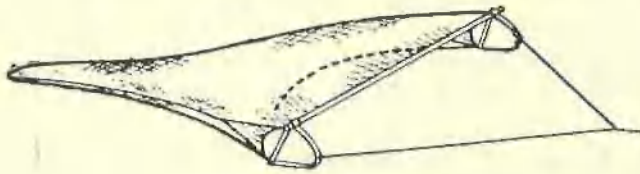
a r —

1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
980	6345	6760	8598	8120	6880	6813	8895
940	5251	7280	6860	9360	9520	4252	14616
2167	5213	6607	6250	10210	11320	5628	11199
1770	4070	7990	6430	8160	7340	7608	5911
2570	3873	7645	9525	9230	10150	1483	10248
2193	3230	5633	5590	6803	7073	11766	8056
2068	2753	6610	6600	3790	7559	10420	9224
1378	4347	7480	7830	6525	5527	7211	6729
3527	3425	5645	10455	7537	5346	7476	6611
4590	2742	6745	7945	14320	9759	6966	5820
3302	3940	6930	8710	8295	653	7346	12257
5468	4750	8730	8310	6940	8309	10511	10930
30953	49948	84055	93103	99290	89436	87480	110496

Tablo 3.

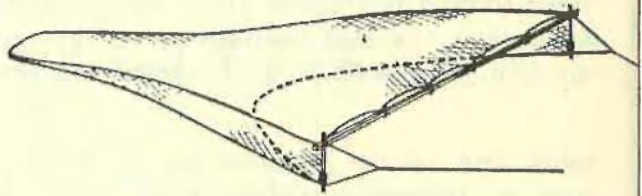

Çeşitli Karides Sepetleri

Kızaksız
Beamtrawl

Kızaklı
Beamtrawl

Karides Avaletlerinden
Bazı örnekler

yum ve kültür havuzları için balık yemi olarak, çok kıymetli bir gıda kaynağıdır. Bu karides unu, diğer düşük gıda değerli maddeler ile istenilen nispet dahilinde yem olarak kullanılabilir.

KARİDES'LERİN İNSAN GIDASINI OLARAK

DEĞERLENDİRİLMESİ:

Avrupa ve diğer karides avcılığının inkişaf etmiş olduğu memleketlerde, trawl ağı ile avlanan karides'ler, güverteye alınır alınmaz muhtelif göz açıklığındaki, tahta kasnak ve madeni kafes telinden yapılmış eleklerden geçirilerek boylarına göre ayrılırlar. İnsan gıdası olarak kullanılacak olan karidesler, itina ile ve ölmelerine dikkat edilerek, her türlü kir ve çamurdan temizlenirler. Halen canlılıklarını muhafaza eden karides'ler, bu avcılıkla iştilal eden vasıtalarda bulundurulmuş, aşağı yukarı 50 litrelik bir tencere içersinde kaynamakta olan, deniz suyuna ilk önce 1/2 kg. sofrata tuzu ilâve edildikten sonra, canlı canlı haşlanırlar. Her seferinde, tencereye takriben 15 kg. karides konmaktadır. Pişmiş karides'lerin iyi evsafa olması için, ölü karides'lerin birlikte pişirilmemesine çok önem vermek icabeder. Bir kaç fert dahi bütün hasılatı bozmaya kifayet eder.

Pişirme esnasında, kazan muhtevisyatının, defalarca kepece ile karıştırılması gerekmektedir. İlk önceleri tencere sathında beliren köpük ve kabarma alâmetleri, karides'lerin vücudundan çıkan albuminden ileri gelmektedir; bunu, pişmenin nihayeti olarak kabul etmemek icabeder. Pişirme ameliyesi, karides kabukları üzerinde, soğumadan sonra derhal kayboluveren, beyaz lekeler görüldüğü andan itibaren bitmiş demektir. Tamamen pişmiş karides'ler, elekler üzerine fazla sıra teşkil ctmeyecek surette serilerek süzölmeye bırakılırlar.

Tenceredeki pişirme suyu, nihayet, 2 def'a kullanılmalıdır. Bundan fazla kullanmada, su ürünü bozacaktır. Şayet, bu su, 2 def'a kullanılacak ise, gene karides'lerin ilâvesinden hemen evvel, 1/2 kg. sofrata tuzu ilâvesi zaruridir; dikkat edilecek diğer bir hususta, 2 inci pişirme esnasında, tencerede bir evve'ki seferden karides kalmamış olmasıdır.

Süzölmeye bırakılan karides'leri, deniz suyu ile soğutma gayet kötü netice vermektedir. Zira, böyle karides'lerin, kaynamamış her hangi bir su ile teması, bakterilerin inkişafını sağlayacaktır. Bu ise, ürünün kısa zamanda bozulmasına yol açar. Ayrıca tekrar pişirilmeden yenecek olan karides'lerde hastalık yaratan mikroplar da gelişebilecektir. İyice kurutulmuş olan karides'ler 25 er kiloluk ve temiz sepetler içersine konur ve üzerleri branda bezi ile örtölmek suretiyle muhafaza edilirler. Şayet, dalgalı denizde deniz suyu serpintisii tehlikesi veya fazla güneş ışığı mevcut-

sa, kurumunun tam olmasına dahi bakılmaksızın karides'ler sepetlere alınırlar.

Sahile gelindiği zaman, karides'lerden ihtiyaca göre bir kısmı, azami O/oo 9 Borasiti ile muhafaza edilmek suretiyle, herhangi bir muameleye tabi tutulmaksızın, bütün ve taze olarak sevk edilirler.

Karides'lerin esas kısmı ise, konserve imalâthanelerinde işlenerek değerlendirilmelidir. Bu iş için, karides'ler, elle kabuklarından ayrılırlar. Bunlardan büyük bir kısmı, 50 Kg. lık fiçılar veya 740-6.500 gr. lık teneke kutular içersine O/oo 9 (azamî) borasiti ile muamele edilerek istif olunurlar. Diğer bir kısmı ise, steril konserve olarak imal edilirler. Ekseriyetle, kullanılan kutular net 70-340 gr.lıktır. Steril kutu konserveleri hazırlanırken prezervatif olarak borasit veya diğer konserve maddeleri kullanılmaktadır. (Meselâ Hexa ve Benzoe asiti ve formikasit 25:390:100 mg. nisbetinde).

Bunlardan ilk terkiple yapılan steril kutu konserveleri 6 ay ve ikinci tertiple yapılanlar 1 sene müddetle, salimen muhafaza edilebilirler.

KARIDES'LERİN HAYVAN YEMİ OLARAK

DEĞERLENDİRİLMESİ:

I. Yukarıda da bahsedildiği gibi, konservasyon ameliyesi esnasında geri kalan kabuk ve artıklar, kurutulmuş ve öğütülerek karides unu elde edilir.

II. Deniz üzerinde daha evvel bahsi geçen eleklerle ayırma ameliyesinde, insan gıdası olarak kullanılamıyacak derecede küçük, ezik veya ölü karides'ler gemide herhangi bir muameleye tabi tutulmaksızın sahile getirilirler.

Bunlar sahilde, büyük kazanlar içersinde iyice pişirildikten sonra, tesisin kapasitesine göre, ya güneşe serilmek suretiyle veya sıcak hava geçirilmek sureti ile iyice kurutulurlar. Kurutulmuş olan karides'ler, yaş ağırlıklarından % 75 kadar kaybederler. Bu kurutulmuş karides'ler, kalitelerinden herhangi bir şey kaybetmeksizin, 1 sene müddetle kuru bir ambarda muhafaza olunabilirler.

Literatür

Bini 1963 Catalogue of names of molluscs and crustaceans Working document No E-2 Madrid.

Dall W. 1957 Aust. Journal of Marine and Freshwater Research Vol. 8 No. 2.

Holthuis and Gottlieb 1958 Bull. of the Res. Council of Israel Vol. 7 B No. 1-2.

Riedl R 1963 Fauna und Flora der Adria (Hamburg) Paul Parey Verlag.

DÜNYA DENİZLERİNDEKİ KÖPEK BALIKLARI (Kısım II)

Yazan: Emekli Koramiral
Şeref Karapınar

Köpek balıklarının üremeleri :

ELASMOBRANCHII'ler umumiyetle viviparous olup yavrularını doğurarak dünyaya getirirler. Pek mahdut bir kısım dip balıkları (SKATE ve DOGFISH'ler) ise oviparous olup yumurtlayarak üremektedirler.

Üreme, doğurarak veya yumurta dökerek ne şekilde olursa olsun bütün köpek balıklarında ilkâh kemikli balıklardan farklı olarak dahilen yapılır. Bilindiği üzere kemikli balıklarda ilkâh umumiyetle dişi balığın milyonları bulan yumurtalarını harice dökmesini müteakip erkek balığın bu yumurtalar üzerine tohumlarını (sütünü) bırakması suretiyle vaki olmaktadır. Köpek balıklarında ise bir iki nevi müstesna olmak üzere cinsî münasebet memeli hayvanlarda olduğu gibidir. Bu maksat için erkek fertlerin cinsiyet organları mevcut olup pelviote (alt karın) ventrale yüzgeçlerin iç kenarlarında bulunan ve Clasper denilen bu uzuvlar kıkırdak bir iç iskelete ve boydan boya bir kanala sahiptir. Erkeğin mayi halindeki tohumları bu organlar vasıtasıyla dişinin yumurta kanalına dahil olmaktadır. Kemikli balıkların ekserisinin cinsiyetini tâyin etmek kolay olmadığı halde köpek balıklarının çiftleşme organları dolayısıyla cinsiyetlerini tâyin etmek kolayca mümkün olmaktadır.

İlkâh edilen yumurtalar oldukça büyüktür. Tohum kısmı (sarısı) ağırca olup keratin maddesinden bir kese içinde bulunur. Birçok köpek balıklarında ve vatoz cinsi yassı köpek balıklarından RAY'lerde yumurta dışarıya bırakılmamakta ve cenin ana rahminde inkişaf ettikten sonra doğum yapılmaktadır. Gebelik devresinde vücut keseyi eriterek massetmekte ve yumurta serbest kalarak ana ferdin vücudu içinde inkişaf etmektedir. Bazı formlarda (Mustelus'lar gibi) placenta vardır. Cenin ana rahminde bu placenta vasıtasıyla beslenir. Bu gibi köpek balıklarında yavru tam inkişaf ettikten sonra doğar. Bazı yassı köpek balıklarında ise (pteroplatea'lar gibi) uzun bir rahim çıkıntısı mevcuttur. Bu çıkıntı yavrunun boğazı ile iltisaklıdır ve beslenme bu yoldan olur. Bu gibi köpek balıklarında yavru memeli hayvanlarda olduğu gibi doğrudan doğruya ana rahminde inkişaf ederek doğar.

Muhtelif saha ve derinliklerde ilkâh edilen dişilerin gebelik müddeti cins ve nevilere göre değişik olur, ve 12-22 ay devam eder. Doğan yavruların sayısı kemikli balıklara nazaran çok az olup 4, 80 adettir. Dünyaya gelen yavrular oldukça iri (nevine göre 15 - 40 santimetre boyunda) ve tam teşekkül etmiş olur. Tamamiyle ergin fertlere benzerler. Bu yavrular doğduktan veya yumurtadan çıktıktan sonra kemikli balıklarda olduğu gibi bir larva safhası geçirmezler. Fazlasiyle obur olduklarından yüzmeğe başlar başlamaz gıdalanmak üzere derhal muhitlerindeki herşeye saldırırlar. Bunlar renk itibariyle ergin fertlere oldukça benzerlerse de vücutlarındaki lekeler daha bâriz görülür.

Köpek balıklarının yumurta ile üremeleri de kemikli balıklardan çok farklıdır. Bu nevilere umumiyetle dipte yaşarlar ve kemikli balıklara nazaran çok az sayıda (nevine göre 10 - 30 adet) yumurta bırakırlar. Yumurtlayacakları zaman sahillere yaklaşır ve sığ sularda yumurtlarlar. Takriben birer gün fasıla ile teker teker yumurtladıklarından yumurtlama müddeti oldukça uzun sürebilir. Yumurtalarını ya dikine olarak yumuşak zemine kum veya çamura gömer veya kayalar arasında mahfuz yerlere bırakırlar. Her yumurta boynuz, saç ve tırnağın esas elemanı olan keratin'e benzer bir maddeden dik dörtgen şeklinde bir kapsül içinde bulunur. Bu kapsülün köşeleri sivri ve ince birer boynuz şeklinde uzamıştır. Ekseriya bunların uçlarında kendi üzerine kıvrılabilen iplik gibi lifler bulunur ve yumurta bunlar vasıtasıyla dipte herhangi bir şeye hatta çamura veya kuma dahi tutunarak kendisini bulunduğu mahalle tesbit eder.

Yumurta kapsülleri muhtelif spesilerde şekil ve büyüklük bakımından biraz farklı olabilirse de yapı bakımından aynı ve ortalama 4x12 santimetre ebadında olur.

Tipik köpek balıklarından DOGFISH'lerin (Lügat mânası köpek balığı olduğu halde bizde bu balıklara nedense Kedi balığı denilmektedir) yumurta ve kapsülleri biraz daha beyzi şekilde dört köşeli olup köşelerinde asma fiizine benzeyen kıvrıntılı lifler vardır.

Senenin hemen her ayında genç formların görülmesi bazı formlarda yumurtlamanın muayyen bir mevsime inhisar etmediği ve senenin büyük bir kısmında vaki olduğu kanaatini uyandırmaktadır.

Yumurtaların kuluçka müddeti balığın cinsine göre 10-30 gündür. Yumurtadan çıkan yavrular 10 - 30 santimetre boyunda olur. Bunlar şekilleri bakımından ergin fertlerden biraz farklıdırlar. Fakat kısa bir zamanda hakiki hüviyetlerini iktisap ederler. İlk devrede ufak krüstaselerle beslenirler. Büyüdükçe iri krüstaselerci ve ufak balıkları yemeğe başlarlar. Pisi vesaire gibi bazı dip balıklarının mide muhteviyatında bu cins köpek balıklarının yumurta kapsülleri bulunmuştur. Bu kapsüller bazan denizlerin tesiriyle sahillere vurmakta ve parsömeni andıran gö-

rünüşleri, şekilleri ve bilhassa köşelerinden püskül gibi sarkan kıvrımlı uzantılarıyla insanların alâkasını çekmektedirler.

Yassı köpek balıklarından MOBULİDAE familyasına mensup formların açık denizlerde denizin sathından dışarıya fırlayarak havada iken yavrularını teker teker doğurdıkları iddia ve kabul edilmektedir. Fakat bu keyfiyet henüz kat'iyetle isbat edilememiştir. Bu familya mensupları azamî 20 adet ve beheri 40 santimetre boyunda yavru doğurmaktadırlar.

Köpek balıklarının beslenmeleri :

Tipik köpek balıkları (shark) umumiyetle yırtıcı ve obur olurlar. Esas gıdaları balıklar ve mürekkep balıkları olmakla beraber ekseri formları scavenger (çöp yiyen) olduklarından denizde buldukları canlı cansız herşeyi derhal parçalar veya yutarlar. Çoğunluğu ile pelajik olarak yaşayan bu balıkların büyük bir kısmı çok iri ve yırtıcı olup gıdalarını pelajik olarak yaşayan bütün fıkralı ve fıkrasız hayvanlar teşkil eder. Tropik denizlerde satha yakın dolaşan bu hayvanlar ekseriya gemileri takip ederek dökülen gıda artıklarıyla beslenirler. Bu meyanda denize atılan konserve kutularını, gazoz şişelerini, kırık tabak parçalarını ve açık renkteki her şeyi yutarlar hatta gemilerin eski sistem paraketelerini dahi yuttukları vakidir.

Eskiden frigorifik tertibatı olmayan yelkenli ve buharlı gemilerde açık denizde ölen insanları muayyen bir merasimle denize atmak âdeti vardı. Atılan ceset umumiyetle köpek balıkları tarafından parçalanır ve yenirdi. Birinci Dünya Harbine gelinceye kadar Kızıldenizde karakol vazifesi alan Türk harp gemilerinde dibe batması için hurda kazan ızgaralarına bağlanarak denize atılan naaşların köpek balıkları tarafından parçalanarak yenildiğini eski meslektaşlarımız hikâye ederlerdi.

Gemilerin seyri esnasında köpek balıklarının kesif olarak bulunduğu sıcak denizlerde kaza ile denize düşenlerin kurtarma vasıtaları yetişemeden köpek balıkları tarafından parçalanması çok görülmüş olaylardır. Birinci ve İkinci Dünya Harplerinde okyanuslarda batan gemilerin mürettebatı büyük kısmı ile köpek balıklarına yem olmuşlardır.

Bununla beraber istisnâi olarak bu muhataradan kurtulanlar da olmuştur. Meselâ, 1935 senesinde Ansgir isimli bir Alman şilebiyle Port Said-den Uzak Şarka yaptığım seyahat esnasında gemi suvarisi bana kısa bir zaman evvel bir Alman gemisi ikinci kaptanının Kızıldenizde gemisinden denize düştüğünü ve farkına varılmadığı için geminin yoluna devam ettiğini 36 saat sonra oradan geçen bir Japon gemisi tarafından kurtarıldığını hikâye etmiş ve Kızıldeniz gibi köpek balıklarının kaynaştığı bir denizde bir insanın bir buçuk gün hiç bir köpek balığına rastlamadan kalabilmesinin denizcilik tarihinde emsali görülmemiş bir hâdise olduğunu beyan etmişti.

Köpek balıkları kendilerinden çok büyük olan balinalara dahi taarruz ederler. Balınayı sahil ile kendi aralarına sıkıştırdıktan sonra sürü halinde taarruza geçer ve hayvanı parçalayarak yerler. Açık denizde hasta veya yaralı bir balınaya tesadüf ettikleri zaman derhal etrafını çevirerek saldırır ve parçalarlar. Tropik denizlerdeki sahillerde denize dökülen nehirlerin mansaplarına sokularak nehir ağzındaki acı sularda rastladıklarını timsahlara dahi saldırırlar.

Tipik köpek balıklarının (shark) büyük bir kısmı insanlar için tehlike teşkil etmektedir. CARCHARIIDAE familyasına mensup ZYGANEA (çekiç balıkları), CARCHARIAS (Pamuk Balıkları), ve LAMNIDAE familyasına mensup ALOPIAS (Sapan balıkları), CETORHINUS (Büyük camgöz balıkları) CARCHARODON (Karkarias balıkları), LACNA (Dikburun Karkarias balıkları) OXYRHINA (Dikburun - canavar balıkları) vesaire gibi bir çok genuslar insan eti yemeğe mütemayildirler. MAN EATER adı verilen bir CARCHARODON türünün bilhassa insanları avlamak için sahillere sokulduğu bilinmektedir. Avusturalya plajlarında yüzenler MAKO ismindeki ISURUS türleriyle HAMMERHEAD ismindeki SPHYRNA türlerinden çok korkmaktadırlar.

1938 senesinde uğradığım Seylen adasının en büyük limanı olan KOLOMBO şehrinde gözün alabildiğine uzanan harikülade bir plajda denize girmek yasak olduğunu görerek sebebini sorduğum zaman burada su birdenbire derinleştikinden köpekbalıklarının 10-15 metre açıkta sürülerle dolaştığını söylemişlerdi... Bununla beraber canavar cinsi köpek balıklarının birçoğu açık denizlerde dolaşmakta ve derin olmayan sahillere ve plajlara fazla sokulmamaktadırlar.

Denizde karşılaşılan köpek balığının ne yapacağı evvelden kestirilemez. Bazı balık adamların köpek balıklarını en basit bir hareketle ürktürek kaçırdığı vaki olmuştur. Köpek balıkları avının etrafında muntazam hareketlerle dolaşarak büyük bir tecessüsle onun harekâtını takip eder. Sürü halinde oldukları zaman avlarının etrafında seri dönüşler yaparak hücumu hazırlanır ve sonra hızla saldırırlar. Yüzen insanları herhangi bir istikâmetten saldırarak ısırabilirler.

İkinci Dünya Harbinde bilhassa Pasifikte batan gemilerin ve düşürülen uçakların personeli ekseriya köpek balıklarının taarruzuna uğrayarak imha edildiklerinden hâlen Birleşik Amerika Deniz Kuvvetleri Araştırma Merkezlerinde köpek balıklarının insanlara taarruz şekilleri ve bunlara karşı alınması lâzımgelen tedbirler ve korunma usulleri üzerinde esaslı incelemeler yapılmaktadır. Şimdiye kadar yapılan araştırmalarda tesbit edildiğine göre köpek balıklarının en hassas yerlerinin burnun kısımları olduğu anlaşılmıştır. Balığın burnunu zıpkınlamak veya

sert bir cisimle vurmak hayvanı sersemletmekte ve tehlikeye maruz insanın kaçabilmesini mümkün kılmaktadır.

Köpek balıklarının kaçırılmak ve sahadan uzaklaştırmak için kullanılan en müessir metod kimyevî maddeler kullanmaktır. Netekim İkinci Dünya harbindenberi bu maksatla gemilerin ve uçakların cankurtaran sallalarında bu maksatla kullanılan bir kimyevî madde bulundurulmakta olup halen bundan daha müessir maddeler üzerinde araştırmalar yapılmaktadır.

Yukarda da belirttiğimiz gibi köpek balıklarının su içinde bilhassa beyaz renkli veya açık renkli cisimlere saldırdığı iddia ve kabul edilmektedir. Basra körfezinde çıplak dalış yaparak inci istridyeleri çıkaran siyahî inci avcılarının vücut rengi siyahî olmasına mukabil avuçlarının içi ve tabanları açık renk olduğundan bunlar köpek balıklarının hücumuna uğramamak için ellerini ve tabanlarını kına ile karartmaları bu kanaati teyid eder mahiyettedir. Bununla beraber bu avcılar her ihtimale karşı müdafaa silâhı olarak yanlarında birer bıçak taşımaktadırlar. Yine 1938 de gemi ile iki gün kaldığım ADEN limanında Arap çocuklarının gemiden atılan madeni paraları denize dalarak çıkardıklarını ve aynı gün akşama doğru bu sularda satha yakın dolaşan gayet büyük iki köpek başlığı görmekle siyahî renkli Arapların köpek balıklarının mevcudiyetinden korkmayarak denize girebildiklerine kanaat getirmiştik.

Vatoz cinsi yassı köpek balıkları (SKATE ve RAY) vücut yapılarına uygun olarak deniz dibinde yaşarlar. Bunlar dibe yakın veya dipte yaşayan krüstase, mollusk vesaire gibi farksız hayvanlarla ve ufak balıklarla beslenirler. Umumiyetle bati hareketli olduklarından balıkları kovalayarak yakalayacak kadar süratli yüzemezler. Ekseriya dipteki çamur veya kuma gömülerek gıdalarını beklerler. Yassı köpek balıklarının çok çeşitli familyalarında avlanmak maksadiyle kullandıkları destere, zehirli iğne, elektrik şoku yapma vesaire gibi muhtelif organlar mevcut olup bunlar hakkında ilerde sırası geldikçe malûmat verilecektir.

Yassı köpek balıklarından pelajik olarak yaşayan MOBULİDAE familyasına mensup kulaklı folya balıkları sahillerden açıklara kadar her derinlikte bulunmakta olup 5 metreye ulaşabilen iri cüsselerine rağmen planktonik organizmalarla beslenirler. Bunlar ağızlarına aldıkları suyu galsamalarının özel bir tertibatı vasıtasıyla süzerek içindeki planktonları ayırmak ve yutmak suretiyle beslenmektedirler.

Canavar köpek balıkları su sathında denizdeki kesafetleri derecesinde görülmezler. Görülenleri de mutlaka zararlı değildir. Büyüklükleri nisbetinde tehlikeli oldukları hakkındaki kanaat de yanlıştır. Çünkü bugün yaşayan köpek balıklarının en büyüğü olarak bilinen WHALE SHARK'

lar insanlara taarruz etmediği gibi evvelce de yazdığımız gibi planktonik organizmalarla beslenirler.

Köpek balıklarının en büyük düşmanı bazı Fok (ayıbalığı) Türleridir. Bu zeki memeli hayvanlar karada güçlkle hareket edebildikleri halde denizde çok çeviktirler. Köpek balığı ile karşılaştıkları zaman onun kendi peşini bırakmayacağını ve mutlaka öldürceğini bildiği için derhal müdafaaya geçer ve müsait bir durum kollarlar. Köpek balığı nihayet saldırdığı zaman süratle yana sıçrayarak bu taarruzu savuşturur ve derhal canavarın karnına taarruz ederek keskin dişleri ile karnını dişip bağırsaklarını dışarı dökerler. Karnın boşluğundaki uzuvları parçalanan köpek balığı hareket kabiliyetini kaybeder ve bir müddet sonrada ölür. Balık ve Balıkçılık mecmuasının 1959 senesi Temmuz ayı sayısında köpek balıkları hakkında çok istifadeli bir yazısı intişar eden sayın Sıtkı Üner'in bildirdiğine göre bazı Amerika plajlarında yüzen insanları köpek balıklarından korumak üzere yüzmeye sahasının etrafına tel örgü çekilmekte ve bu tel örgünün zamanla veya dalgaların tesiriyle parçalanan kısımlarından köpek balıklarının içeriye sızması ihtimaline karşı bu gedik kısımlarda muhafız olarak terbiye edilmiş fok balıkları kullanılmakta ve sahaya giren köpek balıkları bu foklar tarafından imha edilmektedir.

(Devam edecek)

— o o o —

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ MESLEK OKULARI HAKKINDA

Saim ONAT
Balıkçılık Uzmanı

Her iş ve istihsal kolunda olduğu gibi, balıkçılık konusundaki faaliyetlerin de bilgili, düzenli ve modern anlamda bir çalışma esasına dayanılarak yürütülmesi hem çalışmaların inkişafı hemde memleket ekonomisi yönünden önemlidir.

Balıkçılık, diğer meslek kollarına nazaran özellik arz eden bir faaliyet konusu olması sebebiyle, memleketin mevcut şart ve imkânları dikkat nazara alınarak, girişilecek teşebbüslerin isabetli ve yararlı olabilmesi için, ele alınacak mevzuların etrafına tetkik edilmesi gerekir.

Bu kısa izahatdan sonra Balıkçılık ve Su Ürünleri Meslek Okulları konusuna temas etmek istiyoruz.

Memleketimizin Su Ürünleri dâvasının ehemmiyeti ile mütenasip ve ciddi şekilde ele alınması amacile, müstakil bir Su Ürünleri Teşkilâtı kurulması yolunda Hükümetce yeni bir takım teşebbüslere girişildiği

bilinmektedir. Diğer taraftan 1963-1967 I. Beş Yıllık Kalkınma Plânında ön görüldüğü üzere, balıkçılık sahasında bilgili ve yetişkin eleman temini amacıyla balıkçılık okulları açılması konusu da ele alınmıştır.

Memleketimizin bugün için sahip bulunduğu imkân ve şartlar göz önüne alındığında, balıkçılığımızın kalkındırılması amacı ile ilk tedbir olarak balıkçı okulları açılması meseleyi halletmek bakımından kâfi görülemez. Zira balıkçılık sahasında fiilen çalışan ve çalışacak kimselerin mekteplerde tedris suretiyle yetiştirilmeleri mümkün görülemez.

Bu hükmü tahlil için memleketimizin balıkçı bölgelerinde fiilen balıkçılık yapmakta olan müstahsilin kimler olduğunu, niçin bu mesleğe girdiklerini tetkik etmekte fayda vardır.

Başta İstanbul olmak üzere muhtelif bölgelerde balıkçılık faaliyetlerini idame ettiren kimseler, bilfiil gördükleri hizmetlerde ehil ve tecrübeli bulunmaktadır. Ancak, bunlardan hiç biri bu mesleği kendilerine kazandırabilecek bir okuldan mezun olmuş değildirler. Bazıları bu mesleğe dedeleri ile birlikte daha ilkokul çağında iken başlamıştır. Bir kısmı işgücüne katılabilir çağa geldikte; diğer bir kısmı ise çeşitli zaruretlerle balıkçılığa intisap etmişlerdir. Bu hale göre, memleketimiz balıkçıların mesleğe başlama yaşı değişiktir.

Bilindiği üzere, balıkçılık meşakkatli ve zorlu bir meslektir. Bu zorlu mesleğin memleketimizdeki geliri, fiilen çalışan kimseler için tatminkâr olmaktan uzaktır. Bu durumda, mesleğe gireceklerin tahsil için, müddet ne kadar kısa olursa olsun ayırabilecekleri zaman ve masraf göze alınmayacağından, okula devamları sağlanamayacaktır.

Binaenaleyh, bu okullara ilerde meslek sahibi olabilmek düşüncesi ile heves edecek ve daha ziyade balıkçı ailelerine mensup muayyen yaş ve tahsile sahip kimselerin devamları düşünülebilir. Böyle bir okul açıldıkta ve faraza en kisasından iki yıllık bir eğitim sonunda, okulun mezunlarına iş sahası temin etmek bu günkü şartlar altında pek mümkün görülemez.

Balıkçılık okulundan mezun olacaklara diğer iş yerlerinde vazife bulunabileceği de beklenemez. Bu gibi personelin istihdamını ve meslekle ilgili fiili çalışmalarını mümkün kılacak şekilde, memleketimizin muhtelif bölgelerinde şube ve ajanları bulunan bir balıkçılık teşkilâtı da henüz mevcut değildir. Bu şartlar altında balıkçılık okullarından mezun olacak kimselere yeni iş sahası aranması problemi ortaya çıkacaktır. İş bulunamaması halinde haklı olarak bu kimselerin istikballerini temin maksadiyle, çeşitli iş sahalarına atılmaları sonucu, gaye ve maksattan tamamen ayrı bir durum meydana getirebilir ve dolayısıyla bu uğurda yapılan emek ve masraflar da boşa gitmiş olabilir.

Misal olarak: Uzak doğuda balıkçılığı gelişmemiş ülkelerde Japon

yardımı ve yönetimi ile kurulan balıkçılık meslek okulları gösterilebilir. Bu okulların Hükümetler için daha ilk iki yıl içinde problem oluşlarının şahidi, halen Et ve Balık Kurumunda çalışan Japon Balıkçılık Uzmanı Mr. T. Ishiro'dur.

Kanaatimca, balıkçı okulları açılması kolay bir mevzu olmayıp, zamanı, imkânları ve büyük yatırımları icab ettiren bir meseledir. Bu bakımdan, bidayette okul açılması teşebbüsü yerine, müsait mahallerde Eğitim Merkezleri ve Kurslar tertiplemek suretiyle, balıkçılığın muhtelif branşlarında çalışan kimselerin kendi iş mevzularında nazarı ve amelî olmak üzere, bilgilerini geliştirmelerine ve modern balıkçılık teknolojisini yakından izleyip tatbik edebilecek kapasiteye eriştirilmeleri bakımından daha müessir ve faydalı olur.

Eğitim merkezlerinde ele alınacak başlıca balıkçılık konuları:

- a — Genel balıkçılık,
- b — Balıkçılık teçhizatı ve av usulleri,
- c — Balık biyolojisi,
- d — Oşinografi,
- e — Balıkçı tekneleri ve makinaları,
- f — Gemicilik ve seyir,
- g — Elektronik cihazlar,

olarak düşünülebilir.

Memleketimiz balıkçılığına iş gücü ile iştirak eden, geçimini bu yoldan sağlayanlara kısa süreler içinde lüzumlu bilgi ve ustalığın kazandırılması amacı ile düzenlenecek Eğitim kurslarının realize edilmesinde faydalanılabilecek bir çok müessese ve teşekküller de mevcuttur. (Et ve Balık Kurumu, Hidrobiyoloji Araştırma Enstitüsü, Seyir ve Hidrografi Dairesi, Denizcilik Okulu, PTT İdaresi, Balıkçı Teşekkülleri v.s.)

Balıkçılarımıza bu günkü yetişme tarzı dışında muhtaç buldukları tamamlayıcı mahiyetteki bilgi ve tecrübelerin mutlaka gösterilmesi, suretiyle çalışma gücünün yükseltilmesi lâzımdır. Zira bu istihsali arttırmaya matuf gayretlerin zarurî bir unsurudur.

Yukarda izaha çalıştığım görüşlerimin isabet derecesi hakkında beni haklı görecektir veya tenkitten bulunacak kimseler olabilir. Bu bir görüş ve anlayış meselesidir. Bütün temennim, bu konuda yapılacak teşebbüsün memleketimiz için hayırlı ve balıkçılarımız hesabına faydalı olduğunu görmektir.

GENEL BALIKÇILIK EKONOMİMİZ VE TÜRK HAMSİCİLİĞİ

Kimyager
Fehmi ERSAN

Balıkçılığımızın son yıllardaki durumunu gözden geçirirsek, istih-sallerin tatminkâr olmaktan uzak olduğunu görürüz. Her memlekette, ge-nel ekonomiye direkt veya endirekt olarak büyük faydalar sağlıyan bu istih-sallerin yurdumuzda da ümit edilen seviyeye ulaşabilmesi için ön görülecek şartların tesis edilmesi açık surette bir zorunluluk teşkil et-mektedir. Bu şartların özetini iki kısım halinde toplamak mümkün görül-mektedir. Bunlardan birisi hiç şüphesiz su ürünleri teşkilâtının faaliyete geçirilmesi, diğeri de teknik araştırma ve yardımları yapacak merkez-lerin kurulmasıdır.

Yeniden kurulacak Devlet Balıkçılık Teşkilâtının ele alacağı ana ko-nularda, Birleşmiş Milletler Teşkilâtının yayınladığı son Bültenden de faydalanılması balıkçılığımız yararına olacaktır. Muhtelif milletlere men-sup ekonomistlerin fikirlerini taşıyan ve bir çok denemelere dayanan tav-siyeler, kısa vadede başarı sağlayabilecek nitelikte görülmektedir. Balık-çılığımıza verilecek yönde bu hususların göz önüne alınması, Türk balık-çılığı ve dolayısı ile genel ekonomimiz hayrına olacaktır.

Yukarda sözü edilen Bültenden anlaşıldığına göre, balıkçılık alanın-da temin edilecek ilerlemeler, her şeyden önce teknik yardım ve araştır-ma hareketlerine paralel olarak kredi kurullarının aktif hale getirilmesi-ne bağlı bulunmaktadır. Hâlen yurdumuzda bu fonksiyonda kurullar bu-lunmamaktadır. Yurd sularına en uygun av araç ve gereçlerinin tesbit edilerek modern hale getirilmesi işine de önem verilmemiştir. Bunun için ise yeterli uzman ve elemana ihtiyacımız vardır. Birleşmiş Milletler Teş-kilâtından faydalanmak ve süratle yeni elemanlar yetiştirmek zorunda bulunuyoruz.

Diğeri yandan, hâlen balıkçılığımız, belirli bölgelerdeki kıyı avcılığına inhisar etmiş durumdadır. Karadeniz ve Akdeniz'de sahillerden uzakla-şarak uzak deniz balıkçılığı yapabilecek av tekneleriyle bunları düzenle-yecek teşkilâtımız yoktur. Bu denizlerimizdeki balık stoklarının tesbit edilmeden yapılacak her türlü balıkçılık hareketinin olumlu ve rantabl olamayacağı açıktır.

Bundan başka, Dünyanın her istih-sal alanında olduğu gibi balıkçı-

lıkta da istihsal artırıcı, malı değerlendirci fonksiyonları görülen kooperatiflere sahip bulunmamaktayız. Balıkçıyı münferid halde bir çok güçlüklerin peşinde koşturarak kurtaran bu teşekküllerdir. Bu itibarla balıkçılıkta yapılacak hareketlerin başında yurdumuz bünyesine uygun istihsal kooperatifleri teşkili başta gelmektedir. Devlet yardımlarının balıkçıya akacağı kanalları teşkil eden bu organizasyonun teşkil edilmesinde ve statüsünün yürütülmesinde Devletin göstereceği titizlik balıkçılığımızın gelişmesinde hayati önemi taşıyacaktır. Özellikle, görev ve yetkileri önceden tesbit edilecek kooperatiflerin sağlam bünye ile hizmete devam edebilmesi ancak hükümet mürakabesi ile mümkün olmaktadır. Bu kooperatifleri teşkil edecek elemanların balıkçılık bilgilerine sahip olmaları, üzerinde durulan önemli bir hususdur.

Yurdumuzda, şimdiye kadar balıkçıyı fazla istihsalden ürkütmüş olan bir husus da balık fiyatlarının tanzim kurulu olmayışıdır. Özellikle arasına görülen balık akınlarında çok miktarlardaki avlarla yükselen istihsal karşısında fiyatlar alabildiğine düşmektedir. Neticede, balıkçı zahmetinin heba olduğunu görmekte, fazla istihsalin kendisine bir şey temin etmediğini anlamaktadır. Bunun için balık taban fiyatının tesbiti ve bu gibi hallerde ihtiyacı karşılayacak soğuk hava tesislerinin düzenlenmesi balıkçılık idari teşkilâtına düşecektir. Böylelikle temin edilecek stoklar konserve sanayiimizin gelişimi için olumlu sonuçlar verecektir. Bunun gibi, bazı vergilerde yapılacak indirimler veya muafiyetler de kurulacak ekonomik rejim için lüzumlu faktörler arasında mütalaa edilmektedir.

Devlet balıkçılık idari teşkilâtının fonksiyonları arasında bulunacak diğer önemli bir konu da kalite kontrol rejiminin teşkilidir. Gelişmiş memleketlerde üzerinde titizlikle durulan bir husus da bu kontrollardır. Bizde buna dair mevzuat henüz hazırlanmaktadır. Tatbikatta görülecek aksaklıklar veya noksanlıkların tesbiti ve takip hareketleri de yeni kurulacak teşkilâtla mümkün olacaktır.

Şüphesiz, balık istihsal seviyesinin yükselmesini teşvik edecek olan iyi bir fiyat rejimidir. Buna etki eden faktörlerden biri de balık yan ürünleri bulunmaktadır. İşlenerek mamul hale getirilemeyecek olanlarla, imalathane artıklarından balık unu ve yağı elde edilmesi, balıkçılık ekonomisinin başka şartlarından sayılmaktadır.

Genel ekonomimiz çevresinde büyük ümit bağladığımız her cins hayvancılığın geliştirilmesi için birinci şart olan hayvan yemlerinin başında gelen balık unu istihsalimiz ise balıkçılığın bu kısmının geliştirilmesine bağlıdır.

Balık unu sanayiimiz bu sebepten ele alınması gereken önemli bir problem halindedir. Trabzon'da kıyı hamsiciliğimizin değerlendirilmesi

amacı ile kurulmuş bir yağ-un fabrikamız vardır. Bu tesisin istihsâl seviyesi, ham madde miktarının yetersizliği ve diğer bazı faktörler sebebiyle tatminkâr olmamaktadır. Özellikle son yıllarda hamsi tezahürlerinde belirli bir gerileme olmuştur. Yunus sürülerinin kıyılarımızdan uzaklaşmış olmalarının bunda rolü olsa gerektir.

Tüfekte vurulan bu hayvanlar ürkererek Karadeniz'e dağılmış hale gelmiştir. Halbuki bilindiği üzere, Yunuslar balık sürülerini kıyılara doğru sürerler. Onları sahillere yakın yerde tutarak ara sıra dalarak karnınlarını doyururlar. Hayvanların bu hareketi ise balıkçıya avlanma imkânı sağlar. Sahillerimizde hamsi sürülerinin azalmış olması bu veya buna benzer sebeplerde aranmalıdır. Bütün bunlar ise, mütehassıslarca yapılacak ciddi etüd ve araştırmalarla meydana çıkarılabilir. Bundan sonra alınacak tedbirlerle hamsiciliğimizin rantabl hale getirilmesi, balık unu sanayimizin bu günkü yetersiz halden çıkarak geliştirilmesini sağlayabilir. Karadeniz'de Yunus avcılığı ve açık deniz hamsiciliği ve istavrit avlarının en uygun şekiller alması, yine etüd ve araştırmalardan sonra mümkün olabilecek konulardır.

Diğer yandan, göl balıkçılığımız ayrı bir kol halindedir. Devlet su ürünleri teşkilâtının gayretlerini bekliyen ikinci ve önemli ekonomik problem de iç sular balık üretim ve işletmeciliğidir. Bugün Avrupa ve Kanada'ya denmiş su balığı ihracı yapmamız bu çok önemli döviz kaynağımızın ilerisi için vaad verici olduğunu açıkca göstermektedir.

Amerika ve Avrupa kıtasında son yıllarda deniz balıklarından çok tatlı su balıklarına rağbet artmış bulunmaktadır. Yakın zamana kadar hiç istek görmeyen bu cins balıklarımızın fiyatları son yılda bir hayli artmıştır.

Buna karşılık göllerimiz yarımsız ve ilgisiz haldedir. Balık stokları günden güne azalmaktadır. Halbuki dünyanın hemen her yerinde artık iç sularda piskikültür teammüm etmiş halde bulunmaktadır. Gerek balık unu ve gerekse diğer mamuller için geniş ve emin stoklar teşkil edebilecek nitelikte olan iç sularımız balıkçılığı da yeni kurulacak teşkilâtdan büyük hizmetler beklemektedir.

SU ÜRÜNLERİNE AİT 1967 - 1968 AV YILINA MAHSUS VE DEVAMLI YASAK VE TAHDİTLER

Ticaret Bakanlığının su ürünleri avcılığının düzenlenmesine dair 14/4/1967 tarih ve 21 numaralı Sirküleri aynen aşağıya çıkarılmıştır:

«Su ürünlerimizin nesillerinin korunması, miktarlarının arttırılması ve iktisadî ölçü ve özelliklerde yetiştirilebilmeleri amacıyla tâbi tutuldukları yasak, tahdit ve kayıtlar:

I. 8/9/1963 tarih ve 2/20509 sayılı kararname ve 5639 sayılı kanunla Bakanlığımıza tanınan yetkilere dayanılarak geçici süreler için ve mutaden her yıl ve ayrıca lüzum hasıl oldukça tesbit edilip su ürünleri avcılığının tanzimine dair sirkülerle tebliğ ve ilân olunanlar,

II. Yukarıda bildirilenler dışında olup devamlı surette yürürlükte bulunanlar,
olmak üzere iki grupta mütalea olunabilir.

Bu gruplara ait yasak, tahdit ve kayıtlar sırasıyla aşağıda bildirilmiştir.

I -- Aşağıda yazılı av alanları ve su ürünleri cinslerine ait 1967-1968 av yılı (yani 15 Nisan 1967 - 15 Nisan 1968) devresinde cari olarak av rejimleri ve uygulanacak yasak, tahdit ve kayıtlar şu şekilde tesbit olunmuştur:

A. Göl, baraj ve akarsular itibariyle (Bu grubun diğer bölümlerinde yazılı hususlar nazara alınmak şartıyla):

- a) Kuşgölü (Manyas), Ulubat (Apolyont), Bafa ve Marmara gölle-riyle rakımı 900 metreden az olan diğer göl, baraj ve akarsularda 1 Mayıs'dan Ağustos nihayetine kadar avlanmak yasaktır.
- b) Beyşehir, Eğridir, Çavuşçu, Akşehir, Eber Yeniçağ, Haçlı gölle-riyle rakımı 900 metrenin üstünde olan diğer göl, baraj ve akar-sularda 1 Hazirandan Ağustos nihayetine kadar avlanmak ya-saktır.
- c) Sapanca, İznik, Hotamış, Süleyman Hacı ve Gölçük (Ödemiş) göllerinde normal vasıtalarla bütün sene avcılık yapılabilir.

B. Su ürünleri cinsleri itibariyle:

- a) Yılan balıkları ile aşağıdaki b) ve c) fıkralarında yazılı istisna-

lar dışında Yayın, Turna ve Sudak balıkları normal av aletleriyle bütün sene her suda avlanabilir.

- b) Yayın ve Turna balıklarının Kuzgözü (Manyas) ve Ulubat (Apol-yont) göllerinde avlanmaları bütün sene için yasaktır.
- c) Sudak balıklarının Marmara ve Eğridir Göllerinde I. bölümün (A) kısmında bildirilen av yasakları süresinde avlanmaları ya-saktır.
- ç) 641 gramdan küçük sazan balıklarının avlanması yasaktır.
- d) Abant (Bolu) Balık (Ağrı) gölleriyle alabalık bulunan diğer göl, baraj ve akarsularda 1 Kasımdan 1 Nisana kadar alabalık avla-namaz. Bu devre dışında kalan zamanlarda da yalancı yem kul-lanılmak şartıyla yalnız olta ile alabalık avlanabilir.
- e) 15 kilogramdan aşağı kılıç balıklarının avlanması memnudur.
- f) Yunus balıklarının Haziran iptidasından Eylül nihayetine kadar avlanmaları yasaktır.

C. Van gölüne dökülen sulara av yasakları:

Muradiye kazası dahilindeki Bendi-Mahi ve Gevaş kazasındaki En-gil çaylarında ve bunların mansaplarında balık avlanması, avlanma ser-best olan diğer çaylarda 20 Nisandan evvel avcılığa başlanması yasaktır.

Ç. Siyah havyar balıklarına ait av yasakları:

Yeşilirmak, Kızılırmak ve Sakarya nehirleriyle bu nehirlerin ağızla-rında veya denizde avlanan siyah havyar balıklarından havyarlarını dö-küp denize dönmekte olan her yaştaki balıklarla her ne zaman ve nere-de olursa olsun kolan ve karaca gibi mahallî adlarla anılanlar ayırt edil-meksizin genel olarak şip balığının 15, mersin balığının 10 kilodan küçük olanlarının avlanmaları yasaktır. Oltaya takıldığı görülen bu balıkların derhal serbest bırakılması lâzımdır.

D. Kerevitlere ait av yasakları:

Kerevit adı verilen her boyda tatlısu istakozlarının 1 Nisandan Ma-yıs sonuna kadar avlanmaları yasaktır.

Kuyruk ucundan burnun önündeki diken ucuna kadar boyu en az 11 santimetreden ve ağırlığı en az 40 gramdan az olan kerevitler bu devre dışında avlanamaz.

II. Zabıta Saydiye Nizamnamesi ile bu Nizamnameye bazı madde-ler eklenmesi hakkında 721 sayılı kanun, 815 sayılı kabotaj kanunu, ka-çakçılığın men ve takibine dair 1918 sayılı kanunun tādili hakkındaki 6829 sayılı kanun, İstanbul ve Tevabii Balıkhane İdaresine dair 19.4. 1298 tarihli nizamnamenin 13. maddesi ve 8.9.1943 tarihli ve 2/20509 sayılı kararname ile mevzuatta yer almış bulunan su ürünlerine müteal-

lik yasak ve tahditlerden bazılarının burada belirtilmesinde fayda görülmüştür.

Bu mevzuata göre:

— Avlanması menedilen su ürünlerini yasak süresince nakletmek ve satmak (Zabıtai Saydiye Nizamnamesi: Madde 25, 26 ve 8/9/1943 tarih ve 2/20509 sayılı kararname: Madde 1 ve 4),

— Balık avında torpil, dinamit ve benzeri patlayıcı maddeler kullanılmak (Zabıtai Saydiye Nizamnamesi: Madde 27 ve 721 sayılı kanun: Madde 1 ve 2),

— Geceleri karbür ve asetilen gibi kuvvetli ziya nesreden vasıtalarından faydalanarak zıpkınla balık avlamak (721 sayılı kanun: Madde 1 ve 2),

— Deniz, göl ve derelerde her mahalde müstamel olmayan âlât vasıtasıyla balık avlamak nehir ve derelerde sıhhate muzır bataklıklar meydana getirecek surette çit ve set yapmak kimyevî terkip istimaliyle balıkların tohum ve yumurtalarını bozmak ve yok etmek (Zabıtai Saydiye Nizamnamesi: Madde 27),

— Boğaziçinde ve Marmara Denizinin Akdeniz Boğazı haricine kadar olan bütün sahalarında ve diğer yerlerde sahilden itibaren 3 mil açığa kadar sürütme ağı (trol) ile balık ve kangava ile sünger avcılığı yapmak (Zabıtai Saydiye Nizamnamesi: Madde 29),

— Zabıtai Saydiye Nizamnamesinin 30. maddesinde tesbit edilmiş olan ölçülerden ufak gözlü ağlar kullanmak,

Hamsi göçü mevsimi olan Aralık, Ocak, Şubat ve Mart aylarından maada diğer aylarda, ağlarda hamsi kurnaları kullanmak (İstanbul ve Tevabii balıkhanesine ait nizamname: Madde 13),

Yasak olup aksine hareket edenler hakkında yukarıda kaydedilen mevzuatta bildirilen hükümler tatbik edilecektir.

Bilûmum idare ve zabıta teşkilâtı ve liman reislikleri su ürünlerine müteallik yasak ve tahdidlerin uygulanmasıyla görevlidir. Zabıtai Saydiye Nizamnamesinin 49 ve 721' sayılı kanunun 3. maddeleri gereğince bu yasak ve tahditlere ait suçlara müteallik hükümlerde nahiye ve zabıta müdürlerinin, polis, jandarma, orman memurları ve arazi ve emlâk korucularının takdir ve şahadetleri, aksi sabit olmadıkça muteber olduğu gibi bu memurlarla bilumum kaçak tutmağa memur olanlar ve liman reisleri, yukarıda yazılı suçlar hakkında tutanak tanzimine yetkilidirler.»

Balık ve Balıkçılık

1966 YILINDA İSTANBUL BALIK HÂLLERİNDE SATILMIŞ OLAN SU ÜRÜNLERİ

Şadan BARLAS

1966 senesinde İstanbul Balık Hâllerinde 47.294.130 lira değerinde 17.467.996 kilogram ve 519.507 adet çeşitli deniz ve tatlı su balıkları ile deniz krüstaseleri ve yumuşakcaları satılmıştır. Bu ürünlerin miktarı 1965 senesine göre, 4.408.483 kilogram ve 341.869 adet daha az olmakla beraber değer itibariyle 5.085.713 lira bir fazlalık arz etmektedir.

1966 senesinde İstanbul Balık Hâllerinde satılmış olan su ürünlerinin nev'i, miktar ve değer itibariyle aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Nev'i	Miktar		Değer TL.
	Aded	Kgr.	
Deniz balıkları	1.446	17.303.685	43.906.900
Tatlı su balıkları	—	65.547	321.000
Krüstaseler	193.274	98.532	3.021.224
Yumuşakcalar	324.787	232	45.006
Toplam	519.507	17.467.996	47.294.130

1966 senesinde İstanbul Balık Hâllerinde satılmış olan su ürünlerinin hemen hemen hepsi deniz balıklarıdır.

1966 da satılmış olan deniz balıkları bir evvelki seneye nazaran 4.417.413 kilogram noksandır. Bu da, torik, palamut ve uskumru balıklarının 1966 senesinde sularımızda az bulunmasından ileri gelmiştir. Bu azalmaya karşılık, satış değerinde 1965 e nazaran 4.665.367 liralık bir artış kaydedilmiştir.

1966 da satılmış olan tatlı su balıklarının miktar ve değerinde bir evvelki seneye nazaran 11.805 kilogram ve 108.040 liralık bir azalma olmuştur.

Krüstaselerin adedinde, 1965 e nazaran 16.106 bir fazlalık miktarında ise 2.299 kilogramlık bir tenezzül kaydedilmiştir. Bunların genel satış değerinde 1965 e göre 435.840 liralık bir artış olmuştur.

1966 senesinde İstanbul Balık Hâllerinde satılmış olan yumuşakcalar bir evvelki seneye nazaran 352.779 adet ve 576 kilogram noksandır. Satılmış olan yumuşakcaların değerinde ise 124.434 liralık bir düşüş olmuştur.

1966 da İstanbul Balık Hâllerinde 100.000 kilogramın üstünde satılmış olan deniz balıklarının cinsleri, miktar ve değerleri ile birlikte satış miktarlarının ehemmiyet sırasına göre aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Balık Cinsleri	Miktar		Değer TL.
	Adet	Kgr.	
Palamut		6.023.186	10.534.656
Torik		2.693.343	6.119.329
Uskumru		2.144.588	4.237.846
Lüfer		1.947.307	6.991.020
Kalkan		1.269.151	3.857.190
Hamsi		853.664	1.320.130
İstavrit		634.547	1.250.495
Karagöz		287.045	819.835
Tekir		241.635	1.935.275
Kolyoz		219.011	643.387
Kılıç		159.206	1.320.130
Kefal		139.903	690.973
Orkinoz		136.380	334.549
İzmarit-İstrongiloz		133.715	220.449
Diğer balıklar	1.446	421.004	3.631.636
Toplam	1.446	17.303.685	43.906.636

İstanbul Balık Hâllerinde 1966'da satılmış olan Palamut miktarı bir evvelki seneye nazaran yarı yarıya azdır. Durum, Uskumru ve İstavrit balıkları için de aynıdır. En mühim artış Torik, Lüfer ve Kalkan satışlarında olmuştur. Bu üç balığın satışındaki artış sırasıyla 2.106.582, 1.465.126 ve 886.600 kilogramdır.

Adı geçen Hâllerde 1966 da satılmış olan belli başlı deniz balıklarının aylık ve 1960 - 1966 dönemi senelik ortalama toptan kilogram fiyatları 26 ncı sahifedeki tabloda (Tablo V) gösterilmiştir.

Geçen sene İstanbul Balık Hâllerinde satılmış olan bir çift Torik ve Palamut'un ağırlıkları gram olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo III.		
Aylar	Torik	Palamut
Ocak	8200	1300
Şubat	8200	1800
Mart	7500	1500

Nisan	8500	1400
Mayıs	7800	1500
Haziran	5500	1100
Temmuz	5650	850
Ağustos	6000	600
Eylül	6300	400
Ekim	5800	2000
Kasım	5400	2000
Aralık	5000	1038

1966 senesinde satılmış olan tatlı su balıkları ile krüstaselerin ve yumuşakcaların cins, miktar ve değerleri ile senelik ortalama toptan kilogram fiyatları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo IV

Cinsler	Miktar		Değer	Fiat	
	Adet	Kgr.	TL.	Kgr/Krş	Adet/Krş
a) Tatlı Su Balıkları:					
Yayın	—	31.703	79.825	254	
Levrek	—	25.812	224.693	797	
Sazan	—	2.718	4.743	174	
Turna	—	1.951	3.243	166	
Kefal	—	1.664	4.158	249	
Yılan b.	—	753	3.142	417	
Kızılkanat	—	733	657	89	
Derekayası	—	34	121	355	
b) Krüstaseler:					
Karides	—	98.532	1.774.619	1598	
Pavurya	99.306	—	155.521		1984
İstakoz	73.678	—	1.019.057		1383
Çağanoz	16.943	—	5.620		33
Böcek	3.347	—	66.407		1984
c) Yumuşakcalar:					
Midye	198.384	—	13.796		6
Tarak	106.232	—	18.641		17
İstirdye	19.328	—	4.263		21
Kalamarya	—	232	4.417	1900	

1966 senesinde İstanbul Balık Hâllerinde satılmış olan deniz balıklarının üretim bölgeleri bilhassa Marmara denizi, İstanbul Boğazı, Karadenizdir.

Tablo V.

1966 senesinde İstanbul Bahk Hâllerinde satılmış olan başhca deniz bahklarının aylık ve 1960-1966 dönemi senelik ortalama toptan kilogram fiyatları

Aylar	Hamsi TL.	İstavrit TL.	Kalkan TL.	Kefal TL.	Kılıç TL.	Kolyoz TL.	Lüfer TL.	Palamut TL.	Sardalya TL.	Torik TL.	Uskumru TL.
Ocak	3.38	2.16	9.49	4.72	11.28	3.54	3.00	2.25	—	25.89	1.82
Şubat	2.00	1.53	5.00	5.33	11.59	6.51	2.54	2.26	—	37.90	2.54
Mart	1.77	2.35	5.18	5.00	15.00	4.83	4.24	4.74	5.12	27.10	2.17
Nisan	1.11	1.66	3.51	4.39	14.52	2.48	1.43	2.01	7.91	19.26	1.37
Mayıs	—	0.79	2.28	3.48	13.16	2.58	2.14	1.69	4.28	6.54	1.05
Haziran	—	1.09	1.62	6.65	15.95	2.47	2.28	2.12	6.03	9.20	1.57
Temmuz	5.12	2.13	6.08	5.73	14.09	2.35	6.27	2.43	8.86	15.84	2.55
Ağustos	—	2.30	7.12	5.00	17.68	3.74	8.92	4.30	6.44	8.34	3.58
Eylül	4.18	2.44	6.20	5.40	20.78	3.42	5.58	4.01	3.82	13.70	7.36
Ekim	—	1.13	5.08	5.10	16.87	2.75	4.66	2.62	4.82	8.95	4.41
Kasım	1.47	2.19	5.47	4.52	13.78	5.25	4.05	3.27	4.41	11.79	2.67
Aralık	2.25	2.99	6.85	5.09	11.63	3.58	4.48	3.88	6.76	10.38	4.27
1966	1.45	1.98	3.03	4.94	8.29	2.93	5.39	2.53	6.35	10.99	1.89
1965	1.10	1.72	7.30	4.63	15.90	3.00	4.20	2.17	6.63	47.92	1.50
1964	1.29	1.45	4.45	4.11	12.36	2.82	7.96	2.80	5.12	48.75	1.63
1963	1.51	1.30	4.98	4.31	11.35	2.08	7.41	5.98	3.82	32.44	1.60
1962	1.47	1.64	5.00	3.94	11.99	2.16	3.88	7.13	4.50	15.10	1.90
1961	2.02	1.52	3.61	4.14	12.85	2.96	4.79	1.71	3.28	11.26	1.54
1960	1.67	1.46	3.79	4.09	11.75	2.10	4.60	1.10	2.91	21.10	1.56

Not: Palamut ve Torik balıklarının fiyatları çift olarak bildirilmiştir.

Dünya Balıkçılık Âlemi

İç Haberler

★ Kasım 1966 - Nisan 1967 döneminde Doğu Karadeniz bölgesinde hamsi avı faaliyetinde bulunan Et ve Balık Kurumuna ait «Sazan» ve «Yayın» av gemileri, bu bölgede hamsi av sezonunun sona ermiş olması sebebiyle, 18 Nisan 1967 günü İstanbul'a dönmüşlerdir.

Gemiler av faaliyetleri sırasında toplam 240.207 kilogram hamsi tutmuşlardır.

★ İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesine bağlı Hidrobiyoloji Araştırma Enstitüsü 1967 çalışma programı uyarınca, Et ve Balık Kurumunun kendisine tahsis ettiği «Arar» araştırma gemisiyle Marmara, Ege ve Akdenizde bir sefer tertip etmiştir. 8 Mayıs 1967 günü başlayan ve takriben yirmibeş gün sürecek olan bu seferde, Enstitü, İskenderun Körfezinde avlayacağı karidesleri canlı olarak Marmara denizine aktaracaktır. Aktarma ameliyesi özel kaplar içerisinde olmak üzere kısmen karadan kamyonetlerle ve kısmen denizden «Arar» gemisiyle yapılacaktır. Ayrıca, Enstitü, Ege ve Akdeniz'in bentos ve balık envanterini çıkaracak ve Marmara denizinin derin su plânktonu üzerinde çalışacaktır.

★ Et ve Balık Kurumu, 1966-67 av tatbikat programı uyarınca, «Sazan», «Pisi» av gemileri ve «Bulur» araştırma motoru ile 9 Mayıs 1967 gününden itibaren Marmara denizinde, Japonya'da ithal edilen naylon orkinos ağı ile av denemelerine başlamıştır. Mayıs 1967 sonuna kadar devam edecek olan bu denemelere Kurumda görevli Japon balıkçılık uzmanları da iştirak etmişlerdir.

★ Et ve Balık Kurumu, 1966-67 av tatbikat programı uyarınca, Akdenizin Mersin bölgesinde dip trol avı denemeleri yapmak üzere «Yunus» av gemisini 11 Mayıs 1967 de bu bölgeye göndermiştir. Kurumda görevli Japon balıkçılık uzmanlarının da iştirak ettiği bu seferde yeni av sahaları tesbit edilecek ve, aynı zamanda, yerli trol ağlarıyla Japonya'dan temin edilen memleketimiz için yeni tip bir ağ olan naylon karides ağının faaliyetler yönünden mukayesesi yapılacaktır.

★ Et ve Balık Kurumu, balık yağı ve unu fabrikasyonunda ham madde olarak kullanılmak üzere, Nisan 1967 de Trabzon Balıkyağı - Unu Fabrikası için 13.0 ton yunus, 1241.0 ton hamsi, 3.0 ton istavrit ve Zeytinbur-

nu Et Kombinası için 36.0 ton balık alımında bulunmuş; Trabzon Fabrikasında 5.0 ton yunus, 282.6 ton hamsi, 0.1 ton istavrit yağı; 186.3 ton hamsi unu ve Zeytinburnu Et Kombinasında 5.6 ton balık unu ve 0.2 ton balık yağı üretmiştir. Kurum Trabzon mamulü 2.2 ton yunus, 11.4 ton hamsi yağı; 2.3 ton yunus, 316.2 ton hamsi, 0.5 ton istavrit unu ve Zeytinburnu mamulü 5.0 ton balık unu satmıştır.

★ Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı ile Türkiye arasında mevcut 6/7243 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile onaylanarak 1 Haziran 1967 tarihine kadar yürürlük süresi uzatılmış bulunan, «Husufi Kredi» ve «Silâhlanma İstikrazı» anlaşmalarındaki, «üzerinde mutabık kalınacak diğer Türk malları» deyimine dayanılarak, genellikle Balık, teşvike muhtaç bulunması muvacehesinde 1 Haziran 1967 ye kadar devam edecek süre içinde ve bu anlaşmalar çerçevesinde; İngiltere'ye 70.000 Sterlin tutarında Dondurulmuş Deniz Balığı ve filetolarının ihraç edilmesi hususunda iki hükümet arasında mutabakata varılmıştır.

★ Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Sosyalist Cumhuriyeti Hükümeti arasındaki 5 Nisan 1954 tarihli Ticaret ve Ödeme Anlaşmasına ek 1.4.1967 - 31.3.1968 devresine ait protokol 1 Nisan 1967 tarihli 12562 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Türkiye'nin Romanya'ya ihraç edeceği mallara ait «B» listesinde 1000 ton taze balık, balık konserveleri ve balık yumurtaları bulunmaktadır.

★ Türkiye Cumhuriyeti ile Bulgaristan Halk Cumhuriyeti arasında 23 Şubat 1955 tarihli Ticaret ve Ödeme Anlaşmasına ek 1.4.1967 - 31.3.1968 devresine ait protokol 3 Nisan 1967 tarihii 12563 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Protokola bağlı, Bulgaristan'a ihracı derpiş olunan Türk mallarına ait «B» listesinde 1500 ton balık bulunmaktadır.

Dış Haberler

★ Akdeniz Balıkçılık Genel Konseyi İcra Komitesi, Ocak 1967 de Roma'da Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilâtı merkezinde yapmış olduğu otuzaltıncı toplantısında Konseyin dokuzuncu Genel Kurul toplantısının 4-10 Aralık 1967 tarihlerinde Yugoslavya'nın Split şehrinde yapılmasını kararlaştırmıştır.

Konseye üye memleketler şunlardır: Türkiye, Birleşik Arap Cumhuriyeti, Birleşik Krallık, Fas, Fransa, İspanya, İsrail, İtalya, Kıbrıs, Libya, Lübnan, Malta, Monako, Tunus ve Yugoslavya.

BALIK VE BALIKÇILIK

(FISH and FISHERY)
Foundation : 1953

VOL. XV No. 3	MAY 1967	ET ve BALIK KURUMU G. M. İSTANBUL ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ BEŞİKTAŞ - İSTANBUL	EDITOR S. ATTILÂ

C O N T E N T S

	Page
SHRIMPS (PART II)	1
After having reviewed the available shrimps and prawns species the author comments on the landings and fishing of the species in question.	
THE SHARKS AND RAYS IN THE WORLD SEAS (PART II)	9
Breeding, nourishing.	
FISHERIES AND VOCATIONAL SCHOOLS ON SEA PRODUCTS IN TURKEY	14
GENERAL FISHERIES ECONOMY AND ANCHOVY FISHING IN TURKEY	17
Establishing the principles of fisheries economy consonant with the countries structure and the necessity of development of fish meal industry.	
FISHING PROHIBITIONS FOR THE YEAR 1967 - 68	20
Circulaire by the Ministry oh the Trade on the fishing in the Turkish seas and freshwaters.	
AQUATIC PRODUCTS SOLD AT FISH MARKET OF ISTANBUL IN 1966	23
WORLD FISHING NEWS	27

YAKI
MAKINA, MONTAJ ve
Contractor's All Risks,
İNŞAAT SİGORTALARI

*HASARDAN ÖNCE
ve
SONRA
* MÜHENDİSLİK
HİZMETLERİ
* MUNTAZAM
SERVİS

YALNIZ

ŞEKER SİGORTA

ANONİM ŞİRKETİNDE

EBK 12/1967

Şekerbank'ın ikramiyesi 170.000.— lira artarak 1.370.000.— liraya yükselmiştir.

Şekerbank şube adedini yeniden açılacak 15 şube ile 68'e yükseltmektedir.

Şekerbank'ın 1966 mevduatı % 44,5 artmıştır.

Şekerbank defter ve benzeri masraflardan yaptığı tasarrufla 11 okul yaptırmış bu senede 8 okul yaptırmak suretiyle 3000 köy çocuğuna okuma imkânı vermiştir.

Şekerbank'ın 1.370.000.— liralık ikramiye keşidesine ve okul hizmetine mutlaka katılınız.

Vadeli her 50.—, vadesiz her 100.— liraya bir kur'a numarası.

ŞEKERBANK

EBK 14/1967

VİTA'yı çok seviyor...

VİTA'nın tadı o kadar nefis ki, VİTA ile pişen bir yemekten daha lezzetli bir şey olabilir mi!

VİTA, kalorisi bol ve kuvvet sağlayan bir gıdadır.

VİTA hafiftir, mideyi yormaz, çünkü fevkalâde sâf ve asiditesi az olan nebatî yağlarla imâl edilir.

GRAFIKA

VİTA sayesinde
kocanız yemekleri
çok kolay hazmeder.
Keyfi yerinde
olur.

**yemeğin lezzeti
midenin dostudur.**

BAŞAK SİGORTA A.Ş.

Türkiyede Sermayesi ve Teşkilâtı En Büyük Sigorta Şirketi
Sermayesi : 3.000.000

YANGIN – NAKLİYAT – HAYAT – KASKO – TRAFİK
FERDİ VE KOLLEKTİF KAZA – HIRSIZLIK
CAM KIRILMASI – UMUMİ MES'ULİYET
S İ G O R T A L A R I

Cabuk İis — Kolay Ödeme

TÜRKİYENİN HER TARAFINDA
T. C. ZİRAAT BANKALARI,
EMNİYET SANDIKLARI ve
TURİZM BANKASI

A C E N T E L E R İ D İ R

Telefon: 471648 - 478354 - 470727 - 475676

EBK 16/1967

0 : 1772

VX : T. F. 125 kuruş

YAYLACIK MATBAASI

İstanbul

TARAFINDAN YAYINLANAN